

Regeringskansliet
Finansdepartementet

Nya tullrättsliga sanktioner och skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods (SOU 2023:99)

I betänkandet lämnas förslag på en ny sanktionsavgift för överträdelser av tullagstiftningen. Sanktionen ska ersätta tulltillägget men även träffa överträdelser som inte medför att tull påförs. Kammarrätten ifrågasätter om sanktionens omfattning och utformning i dessa nya delar har analyserats tillräckligt och om de föreslagna reglerna leder till en tillämpning som är rimlig för den enskilde och effektiv för det allmänna.

Den nya sanktionsavgiften ska omfatta fall när tullkontroll har försvårats och fall när en skyldighet enligt ett tillstånd inte har fullgjorts. I den sistnämnda delen konstaterar kammarrätten att det redan finns ett EU-rättsligt sanktionssystem i tullkodex som innebär att ett tillstånd kan återkallas, dras in tillfälligt eller ändras. Utredningen anser att det krävs ytterligare åtgärder som ska sättas in redan vid enskilda överträdelser av en skyldighet enligt ett tillstånd (se s. 224 i betänkandet). Enligt kammarrättens mening måste en EU-rättslig reglering i tullkodex som utgångspunkt anses tillräcklig och om den inte bedöms vara det bör det i första hand komma i fråga att föreslå att EU genomför ändringar i tullkodex. Det föreslagna systemet med dubbla administrativa sanktionssystem för samma typ av överträdelser innebär att komplexiteten i tullagstiftningen ytterligare ökar.

Utredningen föreslår särskilda regler mot dubbelprövning, bl.a. en regel som förhindrar att sanktionsavgift påförs när någon av de EU-rättsliga sanktionerna har beslutats (förslaget till 5 kap. 38 § tullagen). Kammarrätten anmärker dock att regeln inte förhindrar dubbelprövning i den sannolikt mer vanliga motsatta

situationen, alltså att sanktionsavgiften påförs först. Detta strider mot utredningens ambition att förhindra dubbla sanktionsförfaranden. Samtidigt skulle motsatsen innebära att tullkodex inte får fullt genomslag i tillämpningen. Dilemmat illustrerar den ovan nämnda problematiken. Mot den nu angivna bakgrunden avstyrker kammarrätten förslaget om sanktionsavgift i denna del.

När det sedan gäller sanktionsavgift när tullkontroll har försvårats anmärker kammarrätten att det inte anges några beräkningsregler, utan endast en regel med vissa riktlinjer för de hänsyn som ska tas när avgiftens storlek bestäms.

Riktlinjerna är allmänt hållna och kan inte ge mer än begränsad vägledning i det enskilda fallet. Utredningen anser att det är svårt att hitta ett mätbart moment i överträdelserna och att det i många fall inte går att ta reda på varornas värde (s. 277). Detta medför att det inte är möjligt att uppnå det angivna målet att avgiften genomsnittligt ska motsvara den uppkomna vinsten av överträdelserna (s. 260), särskilt som avsikten är att sanktionsavgiften ska kunna fastställas av myndigheten utan någon omfattande utredning (s. 280). Ändå föreslår utredningen att avgiften ska bestämmas skönsmässigt inom ett mycket brett intervall, som högst en avgift om 500 000 kr. Otydligheten i beräkningen medför också att det kan vara svårt att välja vilken av typerna av sanktionsavgift som ska påföras (se s. 249). Kammarrätten anser att utredningen inte har uppnått sitt mål att formulera en förutsebar och proportionerlig avgiftsregel. Kammarrätten avstyrker därför förslaget om sanktionsavgift i denna del.

I övrigt har kammarrätten inte några synpunkter på förslagen.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Petter Classon och kammarrättsrådet Johan Rubenson, föredragande.

Petter Classon

Johan Rubenson